

P5_TA(2002)0110

Naiset ja fundamentalismi

Euroopan parlamentin päätöslauselma naisista ja fundamentalismista (2000/2174(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja erityisesti sen 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 14, 16, 18, 23 ja 26 artiklan,
  - ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 13 artiklan sekä Amsterdamin sopimukseen liitetyn julistuksen N:o 11 kirkkojen ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemasta,
  - ottaa huomioon kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen vuodelta 1981,
  - ottaa huomioon 16. syyskuuta 1998 antamansa päätöslauselman islamista ja Averroesille omistetusta eurooppalaisesta teemapäivästä¹,
  - ottaa huomioon 23. tammikuuta 2001 järjestetyn naista ja fundamentalismia koskeneen kuulemistilaisuuden johtopäätökset,
  - ottaa huomioon 7. joulukuuta 2000 hyväksytyn Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen johdanto-osan toisen kappaleen sekä 9, 10 ja 14 artiklan,
  - ottaa huomioon Pyhän Istuimen kansainvälisen teologisen komission 7. maaliskuuta 2000 esittämän muisto- ja sovintoasiakirjan,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 163 artiklan,
  - ottaa huomioon naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokunnan mietinnön sekä kansalaisvapauksien ja -oikeuksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan lausunnon (A5-0365/2001),
- A. ottaa huomioon, että fundamentalismi-käsitteen alkuperä on 1920-luvun Yhdysvalloissa, jossa sillä viitattiin ennen kaikkea kristilliseen liikkeeseen; ottaa huomioon, että tälle fundamentalismille oli tunnusomaista ehdoton kuuliaisuus uskonkappaleille, joita tulkittiin kirjaimellisesti ja joille annettiin etusija oikeusvaltion lakeihin ja kansalaisten oikeuksiin nähden; ottaa huomioon, että fundamentalismia on monenlaista, mm. uskonnollista, poliittista ja ideologista, ja että sitä esiintyy nykyään monen uskonnon ja lahkon keskuudessa,
- B. katsoo, että on lähdeittävä siitä, että tähän fundamentalistisia näkemyksiä ja niiden vaikutuksia naisten elämään koskevaan vakavaan ongelmaan on puututtava poliittisesti

---

¹ EYVL C 313, 12.10.1998, s. 104.

pyrkimällä esittämään käyttökelpoisia ehdotuksia, joilla voidaan torjua näitä näkemyksiä,

- C. panee merkille, että naiset ovat olleet ja ovat edelleen uskonnollisten fundamentalististen näkemysten pääuhreja,
- D. toteaa, että suurin osa uskonnoista on joutunut eri tavoin tällaisten fundamentalististen tai ääri-ilmiöiden kohteeksi historiansa jossakin vaiheessa,
- E. ottaa huomioon, että miljoonilta naisilta kaikkialla maailmassa puuttuvat poliittiset perusoikeudet, kuten oikeus äänestää ja tulla valituksi; pitää valitettavana, että fundamentalistisen painostuksen vuoksi naiset suljetaan joissakin maissa demokraattisten muutosprosessien ulkopuolelle,
- F. ottaa huomioon, että fundamentalismi ei ole Euroopan unionille vieras ilmiö ja että se vaarantaa ihmisten perusvapaudet ja -oikeudet, koska julkiset viranomaiset ja toimielimet pyritään pakottamaan hyväksymään yksipuolinen lähestymistapa, millä estetään yhtäläiset oikeudet niiltä henkilöiltä, jotka eivät jaa kyseistä katsantokantaa,
- G. osoittaa fundamentalismin samankaltaisuuden totalitaaristen poliittisten järjestelmien kanssa, sillä ääriryhmät pitävät itseään totuuden ainoina haltijoina,
- H. korostaa, että fundamentalismin ilmenemismuodot johtavat väärinkäyttöihin ja väkivaltaisuuksiin, jotka yleensä kohdistuvat fundamentalismia vastustaviin tai eri vakaumusta tunnustaviin henkilöihin,
- I. ottaa huomioon, että perusoikeuksien, demokratian, oikeusjärjestyksen sekä valtion maallisen luonteen kunnioittamisen eurooppalaiset perinteet ja arvot ovat erittäin merkittäviä ja kehittyvät edelleen yhteiskunnassa syntyvien uusien tarpeiden pohjalta; ottaa huomioon, että on tärkeää suojella näitä perinteitä ääriryhmien ja muukalaisiin vihamielisesti suhtautuvien ryhmien hyökkäyksiltä,
- J. toteaa, että fundamentalismilla on kielteisiä vaikutuksia kulttuuriin, taiteeseen ja tieteeseen, sillä se saa aikaan älyllistä totalitarismia, vainoaa vapaata ajattelua ja luovuutta ja mitätöi ne sekä aiheuttaa intellektuellien ja taiteilijoiden ahdistelua ja murhia,
- K. torjuu menneisyydessä epäonnistuneet menetelmät, joilla fundamentalismia torjutaan vastakkaisella fundamentalismilla; pitää vastalääkkeinä oikeuksien ja vapauksien tukemista, kaikkien ihmisten kunnioittamista, maallistamista, avoimuutta, naisten emansipaatiota, ideologisen ja kulttuurillisen monimuotoisuuden edistämistä, moniarvoista yhteiseloja, vuoropuhelun käymistä, poliittista joustavuutta ja ajattelunvapautta, uskomuksia, elintapoja sekä suvaitsevaisia ja relativistisia käsitteitä, jotka ovat yksinkertaistettujen reduktionististen käsitteiden vastakohtia,
- L. tunnustaa niiden henkilöiden tehneen oikean valinnan, jotka puoltavat politiikan piiriin kuuluvien julkisten asioiden maallistamista tai erottamista vakaumuksista ja uskonnollisista käsityksistä, joiden on oltava vapaa-ehtoisia, joita on kunnioitettava ja jotka kuuluvat henkilöiden yksityiselämän piiriin; pitää valitettavana, että kirkot ja uskonnolliset yhteisöt sekaantuvat valtioiden julkiseen ja poliittiseen toimintaan

erityisesti silloin, kun ne pyrkivät rajoittamaan ihmis- ja perussoikeuksia esimerkiksi sukupuolielämän ja suvunjatkamisen aloilla tai kannustavat syrjintään,

- M. katsoo, että valtion on taattava ihmisten oikeudet ja vapaudet sekä uskonvapauden tunnustaminen; ottaa huomioon, että oikeus uskonnonvapauteen – oikeus uskonnon vaihtamiseen, uskonnottomuuteen ja uskonnon harjoittamiseen mukaan luettuina – sisältyy moniin kansainvälisiin sopimuksiin ja jäsenvaltioiden perustuslakeihin liittyviin perinteisiin,
- N. tuo julki erittäin varauksellisen suhtautumisensa regressiivisiin, menneitä aikoja kaipaaviin ideologioihin, joilla pyritään löytämään tulevaisuuden ratkaisuja naisille menneistä taantumuksellisista lähtökohdista,
- O. korostaa, että naisten emansipaatio ja vapautuminen on ihmiskunnan historiallisen kehityksen näkökulma; katsoo, että naisten asema on sidoksissa maan vapaus- ja kehitystasoon ja että nämä seikat ovat keskeisen tärkeitä yhteiskuntien yhteenkuuluvuudelle ja rakenteelle,
- P. ottaa huomioon, että jäsenvaltioilla on yhteinen oikeudellinen kehys, jonka puitteissa ne voivat noudattaa tehokasta politiikkaa syrjinnän torjumiseksi sekä yhteisen turvapaikkajärjestelmän ja uuden maahanmuuttopolitiikan luomiseksi (EY:n perustamissopimuksen 13 artikla ja IV osasto),
- Q. tunnustaa kuitenkin monien kaupungeissa asuvien ja yliopistossa opiskelleiden nuorten islamilaisien naisten mahdollisuudet muuttaa omaa rooliaan yhteiskunnassa ja toimintapiiriään yhdistämällä feministiset ja uskonnolliset näkemykset,
- R. nostaa esiin fundamentalistien naisille aiheuttamat opetukseen ja koulutukseen liittyvät vakavat ja korjaamattomat puutteet; pitää valitettavana, että maailman monilla maaseutualueilla työt otetaan yhä pois koulusta noin kymmenvuotiaina tai että naisille tarjotaan alempitasoisia ammattikoulutusmahdollisuuksia,
- S. katsoo, että naisilla on oltava mahdollisuus ja vapaus valita tai olla valitsematta uskontonsa ja käyttää niitä ilmentäviä uskonnollisia symboleja, mikäli he itse haluavat korostaa identiteettiään,
- T. katsoo, että naisen identiteetin on voitava olla henkilökohtainen ja yksilöllinen sekä uskonnoista, traditioista ja kulttuureista erillään ja että jokaisen on voitava itse valita vapaasti olemuksensa, pukeutumisensa, arvonsa, elintapansa ja käytösmallinsa,
- U. katsoo, että enää koskaan eivät saa toistua fundamentalististen talebanien naisille aiheuttamat haitat, joita talebanit saivat aikaan perusihmisoikeuksien massiivisella ja systemaattisella rikkomisella – siitä rankaisua saamatta – aiheuttaen näin nuorten naisten tämänhetkisen 90 prosentin luku- ja kirjoitustaidottomuusasteen, turmellen heidän kapasiteettinsa, kieltäen esiintymisen julkisilla paikoilla ja työnteon, suistaen heidät äärimmäiseen köyhyyteen, eväten pääsyn terveydenhuoltoon ja syösten heidät epäinhimillisiin oloihin,
- V. tuo julki kulttuuriin ja perinteisiin liittyviä käytäntöjä, kuten sukupuolielinten silpominen, raiskaukset sekä naisten fyysisen koskemattomuuteen ja henkeen

kohdistuvat rangaistukset ja hyökkäykset; toteaa, että tällaisia perinteitä sovelletaan myös Euroopan unionissa,

- W. ottaa huomioon, että vaikka lasten saamisen tulisi olla yksinomaan henkilökohtainen kysymys, useissa tapauksissa perhe, kansallinen lainsäädäntö ja/tai uskonnolliset johtajat valvovat naisten suvunjatkamisoikeuksia; ottaa lisäksi huomioon, että valtaosa naisten suvunjatkamisoikeuksien valvonnasta vastuussa olevista kaikilla tasoilla on miehiä,
1. vahvistaa, että ihmisoikeuksien kunnioittaminen, edistäminen ja suojelelu muodostavat Euroopan unionin säännösten perustan ja ovat yksi eurooppalaisen yhteistyön sekä Euroopan unionin, sen jäsenvaltioiden ja muiden maiden suhteiden kulmakivistä; katsoo, että perussopimuksissa ja kansainvälisissä sopimuksissa vahvistettuja naisten oikeuksia ei voida rajoittaa tai rikkoa verukkeella, joka perustuu uskonnollisiin tulkintoihin, kulttuuriin perustuviin perinteisiin, tapoihin tai säännöksiin;
  2. katsoo, että mikään poliittinen järjestelmä tai uskonnollinen liike ei voi asettaa perusihmisoikeuksien ja demokraattisten vapauksien kunnioittamisen yläpuolelle ja että poliittista näkökantaa tai uskonnollista vakaumusta ei pidä käyttää kansalaisten henkilöllisyyttä määrittävinä tekijöinä;
  3. katsoo, että naisten oikeuksien puolustaminen Euroopan unionissa merkitsee sitä, ettei sovelleta sääntöjä tai traditioita, jotka ovat naisten oikeuksien vastaisia tai yhteensopimattomia niiden kanssa; katsoo, ettei ihmisoikeuksia voida rikkoa Euroopan unionissa käyttäen tekosyynä uskonnollisia näkemyksiä tai kulttuuriin liittyviä tai vakiintuneita käytäntöjä; katsoo, että Euroopan unionissa ei myöskään voida soveltaa sääntöjä, joilla laillistetaan miesten ja naisten eriarvoisuus; on vakuuttunut, että todellista demokratiaa ei saavuteta ilman, että kunnioitetaan naisten oikeuksia, itsemääräämisoikeus sekä naisten ja miesten välinen tasa-arvo mukaan luettuina;
  4. vastustaa politiikan käyttöä naisten vapauksien ja oikeuksien rajoittamisen välineenä tai minkäänlaisen syrjinnän välineenä; tuomitsee uskonnollisten järjestöjen ja poliittisten ääri liikkeiden johtajat, jotka tukevat rotusyrjintää, muukalaisvihaa, fanaattisuutta sekä naisten sulkemista poliittisen ja uskonnollisen hierarkian johtopaikoilta;
  5. vaatii, että naissiirtolaisille tiedotetaan syrjinnän vastaisesta lainsäädännöstä, että he voivat hyötyä oikeuksiensa puolustamiseen liittyvistä palveluista ja että kyseisen kulttuurin piiriin kuuluvat henkilöt neuvovat naispuolisia siirtolaisia siitä, ettei heidän tarvitse joutua oikeuksiaan uhkaavan käytännön kohteeksi tai luopua tässä yhteydessä oman kulttuurinsa tärkeimmistä näkökohdista;
  6. vaatii jäsenvaltioita ja komissiota asettamaan käyttöön tarvittavat välineet, jotta Euroopan unionissa sovellettaisiin todella ennen kaikkea perheen osalta naisten ja miesten yhtäläisiä oikeuksia koskevaa yhteisön oikeutta ja perusoikeuksia koskevia säännöksiä;
  7. pyytää komissiota tutkimaan, mitä seurauksia fundamentalistisen luonteen omaavissa valtioissa voimassa olevan perheoikeuden virallisella ja epävirallisella soveltamisella on erityisesti jäsenvaltioissa asuville kyseisten maahanmuuttajayhteisöjen naisille, ja pitää välttämättömänä, että jäsenvaltioiden perheoikeuden mukaiset oikeudet ovat ensisijaiset lähtömaiden oikeuksiin nähden; kehottaa sen vuoksi komissiota ja jäsenvaltioita

toteuttamaan kyseiseen tutkimukseen perustuvia asianmukaisia toimia naisten suojelemiseksi lähtömaiden perheoikeuden soveltamisen kielteisiltä seurauksilta;

8. ehdottaa, että määritellään ja pannaan täytäntöön yhteinen ulkopoliittikka, joka perustuu demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, jossa korostetaan ongelmien rauhanomaista ratkaisemista ja jolla edistetään länsimaiden vastaisten toimien ja fundamentalististen suuntausten poistamista; korostaa, että kuolemanrangaistuksen ja teloitusten yleismaailmallista lakkauttamista ajavan aloitteen hyväksymisen sekä nöyryyttävien, raakojen ja ihmisarvoa alentavien rangaistusten, kuten ruoskimisen ja kivittämisen, vastaisen konkreettisen kansainvälisen toiminnan olisi oltava yksi YUTP:n toimien painopisteistä;
9. vaatii komissiota laatimaan naisille suunnatun tiedotus- ja koulutusohjelman, joka keskittyy fundamentalististen näkemysten naisiin kohdistuviin vaikutuksiin, ja ottamaan esille maallistumista sekä sosiaalista ja perheen nykyaikaistumista koskevat ongelmat;
10. suosittaa soveltamaan toimintalinjoja, joilla vähennetään fundamentalististen näkemysten vaikutuksia, tuetaan kulttuurien keskinäistä avautumista ja vaihtoa gettojen poistamiseksi, tarjotaan naisille koulutus- ja tiedotusmahdollisuuksia sekä mahdollisuus käyttää uusia tekniikoita, laaditaan ja levitetään julkaisuja ja tiedotuslehtisiä sekä radio- ja televisio-ohjelmia; suosittelee myös naisten oikeuksia edistävien ja puolustavien valtioista riippumattomien järjestöjen sekä naisten tutkimus- ja koulutuskeskusten toiminnan edistämistä ja tukemista alueellisesti ja paikallisesti;
11. pyytää neuvostoa tukemaan Euro–Välimeri-yhteistyön puitteissa komissiota kulttuurien väliseen vuoropuheluun liittyvissä aloitteissa;
12. vaatii komissiota järjestämään tiedotusmekanismeja fundamentalistisista hyökkäyksistä, rikkomuksista ja syrjintätapauksista;
13. ehdottaa, että hyväksytään ja käynnistetään erityisesti naisille tarkoitettu, opiskelijoiden ja koulutuksessa olevien ammattilaisten vaihtoa ja henkilöstökiertoa koskeva yhteisön ohjelma; ehdottaa myös naisille tarkoitetun etäyliopiston perustamista; suosittaa, että tätä varten hyödynnetään ja kehitetään sellaisia rakenteita ja keskuksia, kuten Granadan euro-arabialainen yliopisto, joiden kautta eri kulttuurit kohtaavat toisensa ja vaihtavat näkemyksiä, jotta voidaan saavuttaa merkityksellistä kommunikointia kulttuurin, kielen, uskonnon, historian ja nykyaikaisten yhteiskuntarakenteiden alalla;
14. pyytää komissiota luomaan sekä yhteisössä että kehitysyhteistyön piirissä naisten oikeuksien edistymistä ja kohentumista koskevat tietojenkeräysverkot ja käynnistämään myös yhteistyö- ja kumppanuusohjelmia oikeusjärjestelmien, oikeuslaitoksen ja vankiloiden toiminnan parantamiseksi ja demokratisoimiseksi;
15. vetoaa neuvostoon ja komissioon, jotta ne tukisivat ulkosuhteiden ja Meda- ja Lomé-toimintalinjojen kehittämisen yhteydessä niitä valtiosta riippumattomia järjestöjä, jotka toimivat paikan päällä naisten aseman parantamiseksi, ja varsinkin niitä, jotka tukevat fundamentalismin uhreina olevia yksittäisiä naisia;
16. pyytää neuvostoa kiinnittämään huomiota sellaisten kolmansien maiden hallintoihin, joiden kanssa se tekee taloudellisia ja kauppasopimuksia, jotta ne eivät puuttuisi

kansalaisten, ja erityisesti naisten elämään tavalla, joka on ristiriidassa ihmisoikeuksien kunnioittamista koskevien kansainvälisten sopimusten kanssa;

17. pyytää, että komissio ja neuvosto toteuttaessaan assosiaatio- ja muiden sopimusten ihmisoikeussäännöksiin perustuvia pakotteita ottavat huomioon naisten oikeuksien loukkaukset;
18. vaatii jäsenvaltioita
  - a) valtuuttamaan konsulaatit yksiselitteisesti myöntämään viisumeita yksilökohtaisesti, vaikka anojan passi olisi perheen yhteinen matkustusasiakirja,
  - b) ottamaan käyttöön naisia koskevan henkilökohtaisen oleskeluluvan ja
  - c) huolehtimaan työ- ja oleskelulupaa EU:ssa myöntäessään, että naiset, joiden oikeuksia rikotaan tai jotka ovat syrjinnän uhreja, saavat tasa-arvoisen kohtelun;
19. tukee naisia, jotka taistelevat fundamentalismia ja kaikkia muita sellaisia liikkeitä vastaan, jotka pyrkivät sulkemaan naiset yhteiskunnallisen, taloudellisen ja poliittisen elämän ulkopuolelle sekä estämään heidän pääsyä tietyille maantieteellisille alueille maailmassa;
20. tuomitsee uskonnolliset johtajat, jotka käyttävät uskontoa naisten syrjäyttämiseksi tai saarnaavat heidän alemmuudestaan miehiin nähden;
21. suosittaa, että tulevissa EU-maiden turvapaikkamenettelyjä koskevissa direktiiveissä otetaan huomioon naisten kärsimät erilaiset, erityisesti fundamentalistiset, vainot siten, että ne tunnustetaan ja sisällytetään EU:n lainsäädäntökehyksessä vahvistettaviin pakolaisia koskeviin määritelmiin ja sääntöihin; kehottaa komissiota tunnustamaan Tampereella yhteisestä eurooppalaisesta maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikasta sovitun menettelyn mukaisesti turvapaikan myöntämisperusteeksi teokraattisista ja fundamentalistisista valtioista lähtöisin olevien naispakolaisten kokeman syrjinnän ja vainon;
22. kannattaa, että tarkastellaan perusteita, jotka oikeuttavat turvapaikan anomiseen ja virallisen pakolaisstatuksen myöntämiseen naisille, jotka sosiaaliryhmänä ja sukupuolensa vuoksi kärsivät fundamentalistien vainoista; pyytää jäsenvaltioiden hallituksia tunnustamaan vainot ja oikeuksien rikkomukset, joista naiset kärsivät fundamentalististen näkemysten vuoksi, tiettyyn sosiaaliseen ryhmään kuulumiseen perustuvaksi vainoksi Geneven yleissopimuksen tarkoittamassa merkityksessä, jotta nämä naiset (ja erityisesti Euroopan unionissa jo oleskelevat naiset) voivat saada virallisen pakolaisaseman; katsoo, että näiden anomusten käsittelyä varten on vahvistettava suuntaviivat tai juridisesti velvoittavat ohjeet;
23. vaatii komissiota varmistamaan, että laajentumis-, yhteistyö- ja assosiaationeuvotteluissa noudatetaan naisten oikeuksia koskevaa yhteisön säännöstöä;
24. pitää Euroopan unionissa laillisesti oleskelevien maahanmuuttajien, pakolaisten ja vähemmistöjen välitöntä sosiaalista integrointia ja heidän kaikkien poliittisten ja työhön

liittyvien oikeuksiensa tunnustamista välttämättömänä ennaltaehkäisevän politiikan yhteydessä;

25. vaatii komissiota käynnistämään Iranin viranomaisten kanssa käytävissä seuraavissa sopimusneuvotteluissa poliittisen vuoropuhelun, jolla pyritään parantamaan naisten asemaa, konkretisoimaan edistysaskeleet ja uudistukset saattamalla ne osaksi lainsäädäntöä ja varmistamaan julkisten ja oikeudenmukaisten oikeudenkäyntien järjestäminen;
26. tuomitsee voimakkaasti Saudi-Arabian hallituksen naisiin kohdistaman fundamentalistisen syrjinnän, jota se sitkeästi harjoittaa ja edistää;
27. kehottaa neuvostoa, jäsenvaltioita ja komissiota käynnistämään yhteisen kansainvälisen aloitteen, jonka tarkoituksena on perustaa erityistarkkailijaryhmä, joka keskittyy seuraamaan, miten Afganistanin hallitus kunnioittaa politiikassaan ja toiminnassaan kansainvälisissä sopimuksissa ja yleissopimuksissa vahvistettuja naisten oikeuksia; korostaa, että kyseisen ryhmän olisi myös varmistettava, että kansainvälisessä tuessa sekä toimintalinjoissa ja ohjelmissa olojen ennalleen palauttamiseksi otetaan huomioon tasa-arvokysymykset; katsoo lisäksi, että ryhmän olisi esitettävä havaintonsa puolen vuoden välein Euroopan parlamentille ja YK:n ihmisoikeustoimikunnalle; tähdentää, että erityistarkkailijaryhmän olisi koostuttava sellaisista Euroopan parlamentin jäsenistä ja Euroopan neuvoston, Yhdistyneiden kansakuntien ja kansalaisjärjestöjen edustajista, joilla on huomattavaa asiantuntemusta tasa-arvokysymyksissä;
28. kehottaa jäsenvaltioita suhtautumaan varauksella hallituksiin, jotka eivät takaa naisten yhtäläisiä oikeuksia; kehottaa jäsenvaltioita pyytämään kolmansia maita, joiden kanssa ne toimivat yhteistyössä, ryhtymään toimiin, jotta ne takaisivat naisille ääni- ja perintöoikeuden sekä oikeuden työskentelyyn, koulutukseen, omaisuuteen, päätöksentekoon osallistumiseen ja julkisten virkojen vastaanottamiseen;
29. kehottaa erottamaan kirkon ja valtion, koska se on hyväksyttävien demokraattisen yhteiskunnan hallinnon muoto; pyytää jäsenvaltioita pysyttelemään eri uskonnollisten oppien suhteen puolueettomina, säilyttämään maallisen luonteensa erottaen kirkon ja valtion vastuualueet toisistaan täydellisesti, poistamaan uskonnollisten velvoitteiden harjoittamista ja uskonnollisten symbolien käyttöä vaikeuttavat oikeudelliset ja käytännön esteet edellyttäen, että uskonnolliset säännöt ovat kansallisen lainsäädännön, oikeusvaltion ja kansainvälisten sopimusten mukaisia;
30. toivoo, että uskonnonvapaus tunnustetaan perusoikeudeksi, ja vastustaa kaikkia uskonnollisen fundamentalismin muotoja, koska ne ovat vastoin ihmisarvoa; vaatii erityisesti kolmea keskeisesti eurooppalaiseen kulttuuriin vaikuttanutta monoteistista uskontoa, kristinuskoa, juutalaisuutta ja islamilaisuutta, hylkäämään fundamentalismin ja naisiin kohdistuvan syrjinnän;
31. pyytää kaikkien uskontokuntien uskovia edistämään naisten yhtäläisiä oikeuksia, mukaan lukien oikeutta hallita omaa ruumistaan ja oikeutta päättää oman perheen perustamisajankohdasta, elämäntavasta ja ihmissuhteista; pyytää jäsenvaltioita hyväksymään lainsäädäntöä, jossa kielletään kaikki käytännöt, joissa vaarannetaan naisten fyysinen tai henkinen koskemattomuus tai terveys, kuten klitoriksen poisto;

32. tuomitsee kunnian säilyttämiseksi tehtävät murhat, joissa perheen miespuoliset jäsenet voivat murhata sisarensa tai tyttärensä "kunniasyistä"; korostaa, että rikoslainsäädännön ja oikeusjärjestelmän on kohdeltava tällaisten rikosten tekijöitä murhaajina;
33. ilmaisee tukensa fundamentalismin vuoksi vaikeassa asemassa oleville lesboille;
34. kehottaa jäsenvaltioita olemaan tunnustamatta maita, joissa naiset eivät voi saada täysiä kansalaisoikeuksia tai joissa naisia ei hyväksytä hallitukseen;
35. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusasioiden päävaltuutetun virastolle.